

A4.) feladat

Egy „ m ” tömegű pont az „ x ” tengely mentén mozoghat. A tömegpontra csak egy F_{CS} csillapító erő hat. A tömegpont az origóból ($x=0$) „ v_0 ” kezdeti sebességgel ($t=0$) indul.

- Legyen $F_{CS} = -k\dot{x}$. Írja fel a pont $x(t)$ -re vonatkozó mozgásegyenletét!
- Írja át a mozgásegyenletet úgy, hogy az a „ $v(t)$ ” sebességre vonatkozzon!
- A megadott kezdeti feltételek mellett határozza meg a $v(t)$ függvényt és rajzolja fel!
- A $v(t)$ ismeretében határozza meg az $x(t)$ függvényt s rajzolja fel!
- Mikor áll meg a tömegpont és mekkora utat tett meg a megállásig?

A5.) feladat

Egy „ m ” tömegű pont az „ x ” tengely mentén mozoghat. A tömegpontra csak egy F_{CS} csillapítási erő hat. A tömegpont az origóból ($x=0$) „ v_0 ” kezdeti sebességgel ($t=0$) indul.

- Legyen $F_{CS} = -(k\dot{x})^2$. Írja fel a pont $x(t)$ -re vonatkozó mozgásegyenletét!
- Írja át a mozgásegyenletet úgy, hogy az a „ $v(t)$ ” sebességre vonatkozzon!
- A megadott kezdeti feltételek mellett határozza meg a $v(t)$ függvényt és rajzolja fel!
- A $v(t)$ ismeretében határozza meg az $x(t)$ függvényt s rajzolja fel!
- Mikor áll meg a tömegpont és mekkora utat tett meg a megállásig?

A6.) feladat

Egy „ m ” tömegű pont az „ x ” tengely mentén mozoghat. A **tömegpontot** az origóhoz egy (zérus nyugalmi hosszúságú) „ D ” paraméterű rugó köti. A sebességgel arányos csillapítási tényező „ k ”. A „ k ” értéke $k = \frac{2}{\sqrt{3}} \sqrt{4mD}$. A szokásos módon vezessük be a „ $2\alpha = k/m$ ” jelölést! A tömegpontot a mozgás indulásakor ($t=0$) „ $+x_0$ ” távolságra kitérítjük az egyensúlyi helyzetéből azaz $x(0) = +x_0$. Ezután $v_0 = -2\alpha x_0$ kezdősebességgel elindítjuk.

- Írja fel a tömegpont mozgásegyenletét a megadott „ k ” érték esetén!
- Írja fel az oszcillátor mozgásegyenletét úgy, hogy benne az „ $\ddot{x}$ ” együttthatója egységnyi legyen és használja az „ α ” szimbólumot!
- Határozza meg a mozgásegyenlet általános megoldását!
- Határozza meg az x_0 és a v_0 kezdeti feltételeket kielégítő $x(t)$ -függvényt!

EXTRA:

- Határozza meg, az $x(t_0)$ értéket, ha $v(t_0)=0$ és t_0 véges érték!
- Rajzolja fel az így kapott $x(t)$ függvényt!

MECHANIKA 1

B) HF 02.

B3.) feladat

Egy „ m ” tömegű pont az „ x ” tengely mentén mozoghat. A pontot az origóhoz egy (zérus nyugalmi hosszúságú) „ D ” paraméterű rugó köti. A sebességgel arányos csillapítási tényező „ k ”. (Csillapított oszcillátor.) Legyen $k = \sqrt{4mD}$. Jelölje $\omega_0 = \sqrt{D/m}$! A tömegpont kezdetben nyugalomban van. Az oszcillátorra ható gerjesztő erő legyen

$$F(t) = m \cdot f_0 \cdot \Theta(t) \cdot \exp\{-\omega_0 t\} \cdot \sin\{\omega_0 t\}$$

Ahol $\Theta(t)$ a $(t=0)$ -nál fellépő „egységugrás függvény”

- Rajzolja fel az $F(t)$ erőfüggvényt!
  - Írja fel az oszcillátor mozgásegyenletét úgy, hogy benne az „ $\ddot{x}$ ” együtthatója egységnyi legyen és az „ ω_0 ” -n kívül csak az f_0 erőparaméter szerepeljen benne!
  - Határozza meg a homogén egyenlet „ $x_H(t)$ ” általános megoldását!
  - Határozza meg az inhomogén egyenlet „ $x_{IH}(t)$ ” egy (partikuláris) megoldását!
- (Itt célszerű komplex függvényekre áttérni úgy, hogy a képzetes rész adja az $x_{IH}(t)$ fizikai megoldást!)
- Határozza meg a kezdeti feltételeknek eleget tevő $x(t)$ mozgás függvényét!
  - Vácsolja fel (kvalitatíve helyesen) az $x(t)$ -t!
  - (EXTRA!) Számítógéppel rajzolja fel az $x(t)$ függvényt!

B4.) feladat

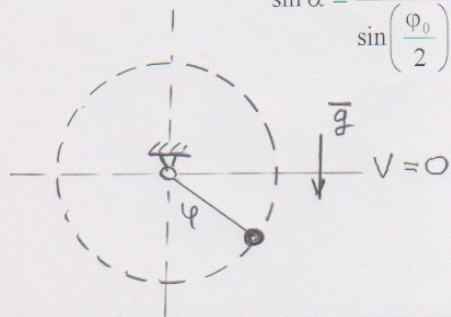
Függőleges síkban egy matematikai inga szabadon mozoghat. Az inga merev szárának a hossza „ R ”, a szár végén „ m ” tömegű pontszerű test van. Az inga szára a függőleges iránnyal „ φ ” szöget zár be. Az inga pillanatnyi helyzetét ez a „ $\varphi(t)$ ” szög adja meg. Legyen a potenciális energia akkor zérus, ha az inga vízszintes helyzetben van (pl: $\varphi = \frac{\pi}{2}$)! (Lásd a mellékelt ábra!)

- Adja meg azokat az „ E ” (össz)energia tartományokat, amikor az inga lengő, illetve forgó mozgást végez. Mekkora az az E_0 energia, amely ezt a két energia tartományt elválasztja egymástól?
- Vácsoljon fel az inga mozgását jellemző egy-egy $\dot{\varphi} - \varphi$ „fázisgörbét”, amikor az inga „ E ” (össz)energiája $E = E_0$, $E < E_0$ és $E > E_0$!
- Az „ E ” összenergia és a $V(\varphi)$ potenciális energiafüggvény ismeretében írja fel a „ T ” periódusidőt meghatározó integrált!
- A megadott $\varphi \rightarrow \alpha$ transzformációval alakítsa át a „ T ” periódusidőt meghatározó integrált úgy, hogy megjelenjen benne az ún „elsőfajú, teljes elliptikus integrál”! (Lásd a mellékelt ábra!)
- Határozza meg a T lengésidőt, ha $E = E_0$!
- Határozza meg a T periódus időt, ha $E = 2E_0$!

B4.)

A $\varphi \rightarrow \alpha$ transzformáció:

$$\sin \alpha = \frac{\sin\left(\frac{\varphi}{2}\right)}{\sin\left(\frac{\varphi_0}{2}\right)}$$

B4.)

Elsőfajú, teljes elliptikus integrál:

$$F(k) = \int_0^{\pi/2} \frac{d\alpha}{\sqrt{1 - k^2 \sin^2 \alpha}}$$

Ahol $0 \leq k \leq 1$

Az $F(k)$ értéke (különböző „ k ”-kra) matematikai táblázatokban megtalálható. Gyakran $k = \sin \psi$ paraméterezést használjuk, ahol $0 \leq \psi \leq 90^\circ$

B4.) Elsőfajú, teljes elliptikus integrál táblázat $F(k)$:c) Teljes elliptikus integrálok ($k = \sin \alpha$)

α°	K	E	α°	K	E	α°	K	E
0	1,5708	1,5708	30	1,6858	1,4675	60	2,1565	1,2111
1	1,5709	1,5707	31	1,6941	1,4608	61	2,1842	1,2015
2	1,5713	1,5703	32	1,7028	1,4539	62	2,2132	1,1920
3	1,5719	1,5697	33	1,7119	1,4469	63	2,2435	1,1826
4	1,5727	1,5689	34	1,7214	1,4397	64	2,2754	1,1732
5	1,5738	1,5678	35	1,7312	1,4323	65	2,3088	1,1638
6	1,5751	1,5665	36	1,7415	1,4248	66	2,3439	1,1545
7	1,5767	1,5649	37	1,7522	1,4171	67	2,3809	1,1453
8	1,5785	1,5632	38	1,7633	1,4092	68	2,4198	1,1362
9	1,5805	1,5611	39	1,7748	1,4013	69	2,4610	1,1272
10	1,5828	1,5589	40	1,7868	1,3931	70	2,5046	1,1184
11	1,5854	1,5564	41	1,7992	1,3849	71	2,5507	1,1096
12	1,5882	1,5537	42	1,8122	1,3765	72	2,5998	1,1011
13	1,5913	1,5507	43	1,8256	1,3680	73	2,6521	1,0927
14	1,5946	1,5476	44	1,8396	1,3594	74	2,7081	1,0844
15	1,5981	1,5442	45	1,8541	1,3506	75	2,7681	1,0764
16	1,6020	1,5405	46	1,8691	1,3418	76	2,8327	1,0686
17	1,6061	1,5367	47	1,8848	1,3329	77	2,9026	1,0611
18	1,6105	1,5326	48	1,9011	1,3238	78	2,9786	1,0538
19	1,6151	1,5283	49	1,9180	1,3147	79	3,0617	1,0468
20	1,6200	1,5238	50	1,9356	1,3055	80	3,1534	1,0401
21	1,6252	1,5191	51	1,9539	1,2963	81	3,2553	1,0338
22	1,6307	1,5141	52	1,9729	1,2870	82	3,3699	1,0278
23	1,6365	1,5090	53	1,9927	1,2776	83	3,5004	1,0223
24	1,6426	1,5037	54	2,0133	1,2681	84	3,6519	1,0172
25	1,6490	1,4981	55	2,0347	1,2587	85	3,8317	1,0127
26	1,6557	1,4924	56	2,0571	1,2492	86	4,0528	1,0086
27	1,6627	1,4864	57	2,0804	1,2397	87	4,3387	1,0053
28	1,6701	1,4803	58	2,1047	1,2301	88	4,7427	1,0026
29	1,6777	1,4740	59	2,1300	1,2206	89	4,4349	1,0008
30	1,6858	1,4675	60	2,1565	1,2111	90	∞	1,0000

C2.) feladat

Egy „ m ” tömegű pont az „ x ” tengely mentén mozoghat. A pontot az origóhoz egy (zérus nyugalmi hosszúságú) „ D ” paraméterű rugó köti. A sebességgel arányos csillapítási tényező „ k ” (csillapított oszcillátor). A tömegpont kezdetben az origóban nyugalomban van. Az oszcillátorra ható gerjesztő erő legyen

$$F(t) = F_0 \cdot \Theta(t) \cdot (t / \tau)$$

Határozza meg és rajzolja fel az $x(t)$ függvényt

- a.) alulcsillapítás,
  - b.) túlcsillapítás, és
  - c.) határcsillapítás esetén!

  - d.) Alulcsillapított esetben a pont a „ $-x_0$ ” helyről „ $-v_0$ ” kezdeti sebességgel indul.
Határozza meg és rajzolja fel az $x(t)$ függvényt!
-